

MILIEUVRIENDELIJKER VERPAKKEN

over haalbare duurzaamheidsdoelen

Het is voor veel bedrijven een grote uitdaging om milieuvriendelijkere voedselverpakkingen op een economisch haalbare manier in te passen in de bestaande productiefaciliteiten en -processen. De beperkte beschikbaarheid van alternatieve en/of gerecyclede materialen en hoge productbeschermings- en hygiëne-eisen werken remmend op de transitie. Een knelpunt daarbij vormt het gebrek aan kennis bij consumenten. Ze weten niet wanneer een product op een milieuvriendelijke manier is verpakt, hoe de verpakking correct moeten worden weggegooid, en wat de betekenis is van de diverse milieukeurmerken en -claims. Het is zinvol om zorgvuldig te onderzoeken welke claims en keurmerken/labels in individuele gevallen moeten worden gebruikt, om het marktpotentieel van het gebruik van milieuvriendelijke verpakkingen te maximaliseren. Dit is een samenvatting van de conclusie van een onderzoek¹ dat de DLG (Deutsche Landwirtschafts-Gesellschaft) uitvoerde naar de status quo van duurzame verpakkingen. Deze conclusie is duidelijk en ook herkenbaar. Welke verantwoordelijkheid dragen wij en waar kunnen we beginnen?

¹De resultaten van een representatieve consumentenenquête (n = 1.000) en een bedrijfsenquête (n = 186), beide uitgevoerd in maart/april 2023, werden onlangs gepubliceerd in het rapport 'Sustainable Packaging 2024', door DLG (Deutsche Landwirtschafts-Gesellschaft - Duitse Landbouwwaatschappij), in samenwerking met prof. dr. Holger Buxel van de Hogeschool Münster over de status quo van duurzame verpakkingen. DLG-Verpackungsstudie - dlg.org www.dlg.org

verantwoordelijk

Er wordt voor het verpakken van voedsel een breed scala aan materialen gebruikt om bederf tegen te gaan, voedsel op te slaan en te vervoeren. Dat zijn de hoofdfuncties van een verpakking. Productinformatie, weergave van feitelijke informatie en ook marketingdoeleinden zijn meer dan welkome nevenfuncties.

Na gebruik van een verpakking, uw gebruik is het verpakken in fabriek, winkel, bezorg- of afhaalbedrijf, en eenmaal over uw drempel en zeker eenmaal in handen van de consument is de invloed en controle van de verpakker voorbij, zo is gevoelsmatig de redenatie. Is dat zo?

We betogen hier dat de invloed en controle van de verpakker slechts schijnbaar eindigen en zeker eindigt de verantwoordelijkheid van de verpakker niet. Het is dus slechts ten dele waarheid. De invloed van de verpakker strekt weldegelijk verder. De invloed is enerzijds te realiseren door heldere communicatie naar de consument, anderzijds door de keuzes. Het eerste snapt iedereen, je kunt bijvoorbeeld bij de opmaak van de bedrukking een simpele aanwijzing voor de consument op laten nemen, zodat duidelijk is in welke afvalbak of -zak de verpakking dient te worden gedeponneerd. Het zou mooi als de overheid hiervoor een praktische en werkbare -eenduidige- richtlijn zou geven.

over kunststof

Het tweede, de materiaalkeuze, vergt enige uitleg.

Kunststof is het resultaat van een chemisch proces waarbij natuurlijk materiaal (aardolie) tot een synthetisch materiaal wordt gemaakt. Let wel, plastic is fantastisch materiaal, zeker voor het verpakken van voedsel. Het kan, mits verstandig gebruikt, veel voedselverspilling tegengaan, transport beperken en zo zijn er nog veel meer mooie eigenschappen te bedenken. Het is in heel veel gevallen het beste alternatief, heel vaak beter dan papier, altijd beter dan combinaties van papier en plastic die niet van elkaar gescheiden kunnen worden.

Er zijn 250 soorten plastics, er zijn meer kunststoffen, maar we houden het hier bij plastics. Een eenvoudige deling is er tussen harde en zachte kunststoffen. In deze laatste categorie, de zogenaamde thermoplasten, vallen de plastics die voor (de bulk van de) verpakkingen worden gebruikt. Binnen die groep is er weer onderscheid tussen diverse technische materialen. Zonder nu heel technisch te worden is het zinvol om een paar voorbeelden te geven.

Een eenvoudig plastic zakje of tasje is gemaakt van polyethyleen, een voor het oog eenvoudig bakje, dat in de magnetron en ook in de oven kan is gemaakt van c-pet, ook dat is een mono-materiaal. Een heel ander verhaal is het bij de top-sealfolie, dat is een multilayer-materiaal, meerlaags dus. Dat geldt ook voor bijvoorbeeld vacuümzakken en dieptrekfolies. Het uiteindelijke materiaal krijgt z'n fantastische eigenschappen door de goede eigenschappen van de verschillende materialen te combineren. Het combineren heeft echter ook een niet te onderschatten nadeel: na gebruik is het materiaal bijna alleen nog geschikt voor de verbrandingsoven. Dit laatste geldt voor alle gecombineerde materialen, zeker voor meerlaags kunststoffen, nagenoeg ook alle samengestelde producten uit papier of suikerriet (beide mono-materiaal) en (eenvoudige) kunststof².

² eerlijk=eerlijk: Een gunstige uitzondering zijn drankcartons (melkpakken), die -zij het in een dure installatie- gescheiden kunnen worden in 75% papier, 21% plastic en 4% aluminium. Dit is echter slechts haalbaar omdat het in zo'n enorme massa als recyclegrondstof voorhanden is (300 lege pakken per huishouden per jaar).

ambities en ideeën

Helaas is het recyclingproces voor veel afvalstromen dermate arbeidsintensief en kostbaar dat nieuw granulaat goedkoper is dan gerecycled granulaat. Ombuiging van subsidie aan de fossiele industrie naar de recyclesector is iets waar de overheid best eens oog voor zou kunnen krijgen. De ambitie lijkt er wel te zijn. Immers, zo stelt de RVO: In 2030 wil Nederland dat 50% van alle plastics gerecycled wordt. In 2050 moet de kunststofketen volledig circulair zijn, zodat we lastig te recyclen materialen vervangen door hernieuwbare, duurzame plastics. Op dit moment is er weinig interactie tussen circulaire stakeholders in plastic. Ook is er gebrek aan gezamenlijk inzicht over aansluiting van plasticmateriaalstromen. Veel kleinschalige initiatieven richten zich slechts op delen van de keten. Daardoor is de impact te klein om de doelen in 2050 te bereiken. Daarnaast zorgt grotere zichtbaarheid van plasticrecycling bij burgers voor meer kennis en bereidheid om plastic afval te scheiden. Daarom worden nu fondsen beschikbaar gesteld om onderzoek te doen. Gebundeld in het Circular Plastics NL-onderzoeksproject.³

Wellicht zou 'geen BTW' op gerecycled granulaat ook al een deel helpen.. het is maar een idee.

Wat kunnen wij nu zelf doen? Welaan, minder gebruiken is natuurlijk het begin van alle milieubesparing. Tweede kans om een bijdrage te leveren is kiezen voor mono-materiaal. Een derde is, ondanks dat het vaak producten fraai doet uitkomen, de zwarte kunststoffen links laten liggen. Een laatste is communicatie met uw klant. Bijvoorbeeld door bij een bedrukking een verwijzing naar de juiste afvalbak op te nemen, maar ook door uw klant uit te leggen waarom u welke keuzes maakt.

U mag van uw leverancier van verpakkingsmaterialen de nodige expertise verwachten. Deze kan u adviseren. Delmo is voortdurend op zoek naar haar mogelijkheden om materiaaldiktes te reduceren, om te schakelen van multilayer- naar mono-materiaal en reductie of hergebruik van interne verpakkingsmaterialen. Als we allemaal wat doen, hebben we een mooi begin.

³ [Subsidie Circular Plastics NL \(CPNL\) \(rvo.nl\)](#)